

ZULUK BILAN DAVOLASHNING AHAMIYATI. ZULUK
QO'YISH TEXNIKASI

Farg'ona shahar Abu Ali Ibn Sino nomidagi

Jamoat salomatligi texnikumi

Hamshiralik ishi kafedrasi mudiri

Olimjonova Xayotxon Salohiddinovna

Annotatsiya: Ushbu maqolada “Zuluk bilan davolashning ahamiyati. Zuluk qo'yish texnikasi” haqida aytib o'tilgan va muallif tomonidan muhim tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: Girudoterapiya, arterial bosim, vodorod periks, probirka, anemiya, gipotoniya, qon ivishi

THE IMPORTANCE OF TREATMENT WITH LEECH. LEECHES

Annotation: This article mentions "The importance of treatment with leeches. The technique of leeching" and the author provides important recommendations.

Keywords: gyrudotherapy, blood pressure, hydrogen peroxide, solution, anemia, hypotension, blood clotting

Zuluklar chuchuk suvda yashaydigan qo'sh jinsli chuvalchanglar bo'lib, ularning so'lak bezlarida qon ivuvchanligini pasaytiradigan girudin moddasi boradi. Zuluklar tibbiyot va xalq tabobatida mahalliy qon chiqarish maqsadida qo'llaniladi. Qon ivish sistemasining buzilishlari, teri kasalliklari, kamqonlik va ayni vaqtda antikoagulyantlar bilan davolash vaqtida zuluklardan foydalanish mumkin emas. Zuluklar qon so'ribgina qolmay, balki unga maxsus modda - **girudin** ajratadi, bu modda qonning ivish xususiyatini pasaytiradi.

Zuluk solingandan so'ng arterial bosim pasayadi. Zuluk solishning yana bir afzalligi shundaki, zuluklarni boshqa usullardan foydalanib qon chiqarib bo'lmaydigan joylarda ham qo'llash mumkin. Bitta zuluk o'rta hisobda 2 ml dan 10 ml gacha qon so'rishi mumkin. Ularni daryo yoki vodoprovod suvida, ichiga havo kirib turishini ta'minlash uchun doka bilan bekutilgan bankalarda saqlash kerak. Suvni har kuni yangilab turish lozim. Banka deraza oldida, imkon boricha 10—15°C temperaturada saqlanadi. Suvda tez harakat qiladigan, sog'lom och zuluklargina ishlatishga yaroqli hisoblanadi. Zulukning sust harakat qilishi, yuzasining yopishqoq bo'lib qolganligi uning kasalligidan dalolat beradi va u ishlatishga yaramaydi. Odatda 6 tadan 12 tagacha zuluk solinadi. Zuluklarni venalari va arteriyalari juda ham yuza joylashgan sohalarga qo'yib bo'lmaydi, chunki zuluklar terisi nihoyatda yupqa va sezuvchan yoki teri osti kletchatkasi nozik (qovoqlar, yorqoq) joylarni chaqib olishi mumkin.

Zuluk solish usuli. Zuluklarni faqat vrach ko'rsatmasi bo'yicha qo'llaniladi. Zuluk solish paytida bemor yotadi. Kerakli asboblari - zuluk solish uchun steril lotok va pinset, vodorod peroksidli flakon, namakop suv, menzurka, glukoza eritmasi, steril tamponlar, salftkalar, bog'lov materiallari oldindan tayyorlab qo'yiladi. Zuluk so'radigan joydagi mo'ylar qiriladi, suvda yaxshilab yuviladi va quruq qilib artiladi. Zuluk yaxshi yopishishi uchun teri shirin suv bilan ho'llanadi. Xushbo'y sovun, efir qo'llash va teriga yod surtish zulukning yopishishiga to'sqinlik qiladi. Tibbiyot hamshirasi bemor ahvolini hamda zuluklarning boshqa joyga o'rmalab ketmasligini uzluksiz kuzatib turishi talab qilinadi. Zuluklarni imkon qadar bemorlarga ko'rsatmaslik kerak, chunki bu ularda yoqimsiz sezgilar paydo qiladi va hatto hushdan ketishga sabab bo'lishi ham mumkin. Zulukni pinsetga qisib olinadi va probirka yoki menzurkaga dum tomonini pastga qilib solinadi, bosh tomonini esa kerakli joyga qo'yiladi va zuluk yopishguncha kutib turiladi. Shundan so'ng probirkani olib qo'yiladi va zulukning ko'chib tushmayotganini kuzatib turiladi. Odatda zuluk 30-60 daqiqagacha yopishib turadi va o'zi tushib ketadi. Zulukni ertaroq olish kerak bo'lsa, terini namakopli suv bilan ho'llanadi. Agar zuluk qon so'rishdan to'xtasa, unga qo'lni tekizib qo'yiladi, shundan so'ng u yana so'ra boshlaydi. Zulukni

ko'chirib olish mumkin emas, chunki bunda bemorning terisi jarohatlanib qolishi va u ko'p qon yo'qotishi mumkin. Jarohatlangan joyning har biridan 10 ml dan 40 ml gacha qon oqib turadi. Zuluk chaqqan joylar bir sutkagacha va bundan ham ko'proq vaqt qonab turishi mumkin. Qonab turgan joylarga aseptik bog'lam, ba'zan bosib turadigan bog'lam qo'yiladi. Jarohatlangan joy odatda 2-3 kunda tuzaladi. Zuluklar tushirilgandan keyin jarohatga infeksiya tushmasligi uchun steril salfetka bosiladi. Zuluk faqat bir marta ishlatiladi, so'ngra esa namakopli suv, formalin yoki nashatir spirti eritmasiga solinadi va kanalizatsiyaga oqiziladi. Bemorga zulukni bir necha kun o'tgandan keyingina takroriy solish mumkin.

Asoratlari. Aseptika qoidalari buzilganda jarohat atrofidagi terining qichishishi yoki boshqa asoratlar kuzatilishi mumkin. Qichishishni yo'qotish uchun jarohat atrofidagi teriga nashatir spirti bilan vazelin moyi aralashmasini baravar miqdorda surtish mumkin. Zuluk solinadigan bemorni pulsi va arterial bosimini kuzatib borish zarur, chunki zuluk solishdan so'ng u pasayadi. Zuluk solingandan 2-3 kun o'tgandan keyin ham jarohat qonab tursa va bosib turadigan bog'lam foyda bermasa, jarohatni kaliy permanganat kristallari bilan kuydirish mumkin. Stenokardiya va miokard infarktining cho'zilib ketgan xurujlarida zuluklar og'riq qoldiruvchi ta'sir ham ko'rsatadi, ularni

yurak sohasiga uchinchi, to'rtinchi va beshinchi qovurg'alar orasiga, to'sh suyagidan chapga 1 sm qoldirib 8-10 dona solinadi. Jigarda qon dimlangan va u og'riydigan bo'lganda zuluklarni jigarga qovurg'alar qirrasi bo'yicha 10-12 dona qo'yiladi.

Zuluk qo'yish texnikasi

Harakat algoritmi:

1. Bemorga muolaja maqsadi tushuntiriladi.
2. Tayyorlanadi: zuluk solingan idish, iliq suv, glyukoza eritmasi, probirka, steril salfetka, sharchalar, pinset, bint, sho'r suv.
3. Zuluk qo'yiladigan soha iliq suv bilan artiladi.
4. Zuluk qo'yiladigan soha glyukoza bilan xo'llanadi.
5. Probirkaga solingan zuluk kerakli sohaga qo'yiladi.
6. Kerakli qonni zuluk so'rib bo'lgandan so'ng zuluk o'zi tushib ketadi.
7. Zuluk qo'yilgan sohaga antiseptik bog'lam qo'yiladi.
8. Zuluklar 3% xloramin eritmasiga solib qo'yiladi va tashlanadi.

Eslatma: Zuluk qo'yilganda bemor o'zini yomon his qilsa zuluk qo'yilgan sohaga sho'r suv tomiziladi, shunda zuluk tushib ketadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Hamshiralik ishi asoslari. Q.S. Inomov

2. Hamshiralik ishi asoslari. K.O'. Zokirova

3. Internet saydlari:

<https://uz.wikipedia.org/wiki/>

<https://fayllar.org/>